

УДК 351.84:35.072.2:342.5 (477)

Парубчак Іван Орестович

професор кафедри зовнішньоекономічної діяльності
Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. Г. Гжицького,
доктор наук з державного управління

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГУМАНІТАРНОЇ
СФЕРИ ДЕРЖАВИ НА ОСНОВІ КОНЦЕПЦІЇ СИНЕРГЕТИЧОЇ
ПАРАДИГМИ**

***Анотація.** Розглянуто проблему вироблення ефективної державної політики в гуманітарній сфері на основі синергетичного підходу. Досліджено методологічні підходи до моделювання складних соціальних процесів та чинники детермінації еволюції. Проаналізовано основні аспекти взаємодії держави та громадянського суспільства на основі їх оптимальної збалансованості в гуманітарній сфері. З'ясовано головні чинники синергетичної парадигми в організації та управлінні розвитком гуманітарної сфери держави.*

***Ключові слова:** гуманітарна сфера, ефективна державна політика, соціальні процеси, чинники детермінації, громадянське суспільство, синергетична парадигма, державне управління.*

Парубчак И. О. Организация и управление развитием гуманитарной отрасли государства на основании концепции синергетической парадигмы

***Аннотация.** Рассмотрена проблема разработки эффективной государственной политики в гуманитарной сфере на основе синергетического подхода. Исследованы методологические подходы к моделированию сложных социальных процессов и факторы детерминации эволюции. Проанализированы основные аспекты взаимодействия государства и гражданского общества на основе их оптимальной сбалансированности в гуманитарной сфере. Выявлены главные факторы синергетической парадигмы в организации и управлении развитием гуманитарной сферы государства.*

***Ключевые слова:** гуманитарная сфера, эффективная государственная политика, социальные процессы, факторы детерминации, гражданское общество, синергетическая парадигма, государственное управление.*

Parubchak I. O. Organization and the humanities departments of States based on the concept synergetic paradigm

***Annotation.** The problem of developing effective public policy in the humanitarian sector based on a synergistic approach. Methodological approaches to the modelling of complex social processes and factors determination evolution. The basic aspects of cooperation between the state and civil society on the basis of an optima balance in the humanitarians here. It was found the main factors synergetic paradigm in organization and management of humanitarian spheres state.*

***Keywords:** humanitarian sector, effective public policy, social processes, factors determination, civil society, synergetic paradigm governance.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Гуманітарна політика стосується процесів розвитку та вдосконалення людських здатностей до різних

видів суспільної діяльності в межах певної спільноти та створення умов реалізації цих здатностей. Як правило, ідеться про певну державу, рідше спільноту держав або ж особливий культурний регіон у межах держави. Попри те, що гуманітарна сфера не може і не має підпорядковуватись єдиному управлінню, однак вона має регулюватися і координуватися завдяки єдиній політиці – загальнонаціональній, якою має бути політика державна. Така парадоксальна ситуація вимагає застосування специфічних підходів в управлінні [1].

Провідна роль держави у виробленні і здійсненні гуманітарної політики можлива лише за однієї умови – упорядкування гуманітарних пошуків країни базується на чіткому баченні загальнонаціональних цінностей і пріоритетів. Лише за цієї умови держава може координувати діяльність як державних, так і недержавних організацій та інших суб'єктів гуманітарної діяльності, кожен з яких у своєму спеціальному напрямку діяльності за визначенням має перевершувати всі інші і бути попереду всього суспільства у здійсненні гуманітарного пошуку. Проте саме завдяки передусім державі індивідуальні здобутки гуманітарних розвідок мають стати надбанням усієї країни і складовою гуманітарної політики – тобто діяльності з гуманітарного перетворення всього суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджувані попередні методологічні підходи до моделювання складних соціальних процесів не враховують або принаймні недооцінюють неоднозначність майбутнього, чинники детермінації еволюційних процесів із майбутнього, конструктивність хаотичного начала в еволюції, роль швидких процесів у розвитку складного і багато іншого. Синергетика дозволяє зняти певні психологічні бар'єри, страх перед складними соціальними системами. Надскладне, безкінечномірне, хаотизоване на рівні елементів соціоприродне середовище може описуватися, як і всяке відкрите нелінійне середовище, небагатьма фундаментальними ідеями

та образами, а потім, можливо, і математичними рівняннями, що визначають загальні тенденції розгортання процесів у ньому [5].

Гуманітарна сфера додає своєї специфіки в тому, що припускає на порядок, а то й на декілька порядків вищу варіативність визначення майбутнього. В основі синергетичної методології лежить уявлення про спектр шляхів еволюції складних систем, поле шляхів розвитку. Це означає неоднозначність майбутнього, існування моментів нестійкості, пов'язаних із вибором шляхів дальшого розвитку, а також особливу роль людини в нелінійних ситуаціях розгалуження шляхів і вибору бажаного, сприятливого шляху розвитку.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Для більш докладного визначення предмета гуманітарної політики слід розглянути взаємодію громадянського суспільства і держави в гуманітарній сфері. Відносини цих двох значних соціальних утворень, звичайно, мають значно ширший діапазон у соціальному житті – від політичних і економічних процесів до питань духовного характеру. Однак саме їх взаємодія в гуманітарній сфері дозволяє оцінити їх потенціал розвитку в усіх сферах.

Майбутні форми соціальної організації відкриті у вигляді віяла передвизначених можливостей. Переходи в майбутнє неоднозначні, але вони вузькі, існують визначені «коридори» еволюції. Звідси постає завдання керованої відкритості суспільного розвитку, розвитку, що оберігається та самопідтримується [2]. У гуманітарній сфері така керована відкритість може бути здійснена за допомогою продукування ідей, які спрямовують суспільний розвиток у потрібному напрямку, хоча й не завжди передбачуваним чином.

Важливо зрозуміти, що соціальні системи, як і будь-які складні системи, мають не один єдиний, а декілька альтернативних шляхів еволюції. Слід усвідомлювати наявність різних тенденцій еволюції, неоднозначність переходу в майбутнє. Майбутні стани складних соціальних систем не просто відкриті і непередбачувані – існують спектри можливих форм майбутньої організації, поле

можливих шляхів у майбутнє. Не все, що завгодно, не все, що входить до намірів суб'єкта реформаторської діяльності, може реалізуватися в певному соціальному середовищі чи в певній соціальній системі. Ідеться передусім про опертя на базові суспільні цінності, адже навіть для того, щоб було зрозумілим, а отже реалістичним уведення нових цінностей, вони спочатку мають бути мінімально проінтерпретовані на базі цінностей старих.

Формулювання цілей статті. Метою статті є з'ясувати основні аспекти синергетичної парадигми для поліпшення ефективності організації та управління розвитком гуманітарної сфери держави. Для цього слід вирішити низку завдань:

1. Розглянути проблему вироблення ефективної державної політики в гуманітарній сфері на основі синергетичного підходу.
2. Дослідити методологічні підходи до моделювання складних соціальних процесів і чинники детермінації еволюції.
3. Проаналізувати основні аспекти взаємодії держави та громадянського суспільства на основі їх оптимальної збалансованості в гуманітарній сфері.
4. З'ясувати головні чинники синергетичної парадигми в організації та управлінні розвитком гуманітарної сфери держави.

Виклад основного матеріалу. Можна стверджувати, що не лише держава здійснює спеціальну політику в гуманітарній сфері, але й гуманітарна сфера виявляється в кінцевому підсумку джерелом цінностей, що визначають стратегію розвитку держави, адже на їх основі формується образ того бажаного і потрібного майбутнього суспільства. Саме заради такого майбутнього громадяни готові йти на певні жертви, концентруючи зусилля на пріоритетних напрямках суспільного розвитку. Значною мірою саме розвинена і сильна гуманітарна політика забезпечує сталий потенціал легітимації державної влади. Справді, економічні успіхи і соціальне забезпечення, про які турбується держава, можуть бути легко втрачені в результаті непередбачених обставин,

що стало особливо наочним в сучасних умовах надскладної глобалізації [7, с. 34]. Від економічного спаду або загострення соціальних суперечностей не гарантовані навіть найбільш розвинені країни світу, однак наявність сформованої на базі гуманітарної політики системи базових цінностей та національної ідеї, що просто і переконливо презентує ці цінності, дозволяє державі зберігати кредит довіри своїх громадян.

У межах певної спільноти чітко виокремлюються, з одного боку, держава з її інституціями, а з іншого – громадянське суспільство як доволі строкате і мінливе утворення. Можливі різноманітні форми їх симбіозу та взаємовпливу, однак домінують функції взаємного контролю та доповнення. Контроль з боку держави носить, як правило, формальний характер, починаючи від видання дозволу на діяльність певної громадської організації та завершуючи певною цензурою її діяльності, щонайменше з міркувань державної безпеки. Контроль з боку громадянського суспільства звичайно має неформальний характер: спроби створити певні інституції громадського контролю завершуються переважно його імітацією, адже в дійсності громадський контроль здійснюється не в певний робочий час і не окремими громадянами, а завжди і всіма, навіть якщо це не відразу ними усвідомлюється [3, с. 29]. Актуалізується в повноті свого масштабу й усвідомлення такий неформальний контроль лише в надзвичайних історичних ситуаціях громадянських революцій, ознаки якої були помітні в останні роки.

У сфері гуманітарних відносин держава бере на себе відповідальність за підтримання певних стандартів освіти, науки та здоров'я своїх громадян, за захист свободи думки та совісті. Такі цілі досягаються як прямими діями держави, так і непрямыми, що спрямовані головним чином у таких двох напрямках: регламентація діяльності непрофільних щодо гуманітарної сфери організацій з погляду охорони гуманітарних цінностей, а також – підтримка рівних умов для діяльності недержавних закладів у гуманітарній сфері. Перше забезпечується переважно певними вимогами і заохоченнями до інноваційної

діяльності та соціальної творчості, друге – передусім спеціальними законодавчо-нормативними актами та різноманітними конкурсами [4, с. 76].

Усі ці недержавні громадські організації, рухи, групи інтересів більшою мірою доповнюють завдання і функції держави в гуманітарній сфері. Справа в тому, що будь-яка держава не може охопити своєю прямою політикою все розмаїття потреб і інтересів, представлених у громадянському суспільстві, а тим більше – коли йдеться про гуманітарну сферу, сферу за визначенням настільки ж відкриту до змін, наскільки відкритою до модифікацій за антропологічним визначенням є сама людина. Гуманітарна політика держави полягає зокрема в з'ясуванні оптимального балансу між прямими і непрямими засобами управління і регулювання гуманітарною сферою. На відміну від недержавних громадських організацій держава завжди при цьому претендує на цілісність охоплення гуманітарної проблематики, завдяки чому виправданою виявляється центральна, координувальна, хоч і не завжди головна роль держави в упровадженні національної гуманітарної політики.

Слід зазначити, що нетиповим для політики чином визначаються суб'єкти й об'єкти гуманітарної політики. Користуючись згаданим поділом на громадянське суспільство і державу, держава не може бути домінуючим і одноосібним суб'єктом гуманітарної політики хоча б унаслідок потреби у виконанні нею функцій формального контролю над проведенням гуманітарної політики іншими суб'єктами [6]. Тоді як гуманітарна сфера як жодна інша не лише не припускає стороннього, некомпетентного і безстороннього втручання, але елементарно не «вписується» у цей формальний «формат»: будь-які класифікації, на які спираються нормативні акти та державні розпорядження, будь-якої миті можуть морально застаріти.

Відповідно радикально змінюється й уявлення про об'єкт управління в гуманітарній сфері. Це не тільки якісь конкретні соціальні групи чи індивіди, а й суспільство в цілому, а точніше – сама соціальна реальність. Не випадково перші спроби організації державної політики в гуманітарній сфері мали форму

тоталітаризму – більш чи менш явного. Поки держава обмежувалася переважно «силовими питаннями» – обороною, внутрішнім миром і податками, вона не набувала тоталітарних рис [8]. Тоталітаризм, з гуманітарного погляду, є спробою держави не просто втручатися в усі виміри суспільного буття людини, а підмінити собою творення людиною цього соціального буття.

Одним із характерних прикладів власних, іманентних закономірностей розвитку соціоприродної системи є принцип необхідного різноманіття. Згідно з цим принципом для стійкого і динамічного розвитку будь-якої системи слід підтримувати достатнє розмаїття її елементів або підсистем. Життя і культурні традиції малих народів також беруться під соціальний контроль. Невипадково також у ситуаціях стихійного лиха або війни говорять про можливу локальну гуманітарну катастрофу – адже втрата навіть однієї людини є для людства незамінною в силу унікальності її гуманітарних потенцій [12], що вже говорити про масову загибель людей.

У належні моменти – моменти нестійкості – дії кожної окремої людини можуть впливати на макросоціальні зразки поведінки, зокрема призводити до зміни макросоціальних структур. Звідси випливає потреба в усвідомленні значної відповідальності кожної окремої людини за долю всієї системи, усього суспільства. Особливо гостро це стало усвідомлюватися завдяки тематизації глобальних проблем. Розвиток визначається не стільки минулим, історією, традиціями системи, скільки майбутнім, структурами еволюції. Можна змоделювати спектри структур, спектри «цілей» саморозвитку соціальних завдань. Людством у гуманітарній сфері вже напрацьовано значний матеріал, проте його зростання можна очікувати у ще більш зростаючих темпах. Тому питання акуратності можливих спектрів проєкцій у майбутнє прямо залежить від удосконалення засобів людської комунікації [18]. Хаотична основа запуску ринкових механізмів не є гарантом виходу на бажані структури самоорганізації соціального середовища. Економічний і культурний ринок не є панацеєю від усіх наших лих. Можна уявити собі, яким хаосом для представника

природничих наук видається гуманітарна сфера, якщо він схильний вбачати хаотичність у доволі жорстко регульованих сучасних ринках.

Однак, з погляду суспільної безпеки, очевидно є потреба певного ступеня об'єднання різних культурно-історичних і геополітичних утворень. Процес такого об'єднання реально відбувається зі значними втратами, історичними відхиленнями і затримками, хоча він і складає загальну цивілізаційну тенденцію. Не будь-які структури і не як завгодно, не за будь-якого ступеня зв'язку і не на будь-яких стадіях розвитку можуть бути об'єднані у складну структуру. Існує обмежений набір способів об'єднання, способів побудови складного еволюційного цілого [14]. Щоб виникла єдина складна структура, має бути визначено ступінь перекриття більш простих структур, що в неї входять, мають бути дотримані певні правила організації.

Під час створення правильної організації з простіших структур за певного ступеня взаємодії структур і певної симетрії архітектури створюваної єдиної структури здійснюється вихід на новий, більш високий рівень ієрархічної організації, тобто робиться крок у напрямку до надорганізації. Тим самим прискорюється розвиток тієї структури, яка інтегрується у складну. Вирішальний вплив гуманітарної сфери на створення таких надорганізацій виявляється у структурі мережі Інтернет, яка не лише значно збільшує можливості комунікації, але й зрівнює можливості в доступі до найрізноманітнішої інформації. На початковій стадії становлення складної структури важливою є правильна її організація [11]. Поєднуючись у складну, прості структури не просто складаються, входять у незмінному, недеформованому вигляді – вони визначеним чином трансформуються, нашаровуються одна на одну, перетинаються, при цьому якісь їх частини випадають.

Найбільш правильна організація структур в єдину структуру, яка еволюціонує, призводить до того, що наближається момент загострення, максимального розвитку. Ціле розвивається швидше за частини, що його

складають. Погоджуючись щодо економії витрат матеріальних, не можна не зауважити, що витрати духовні – поняття доволі суперечливе, оскільки будь-яка духовна діяльність сама собою швидше є надбанням, а не втратою [22]. Однак можна погодитись, що в цілому кожний новий спосіб правильного об'єднання структур, виникнення кожного наступного шару ієрархічної організації прискорює темп розвитку цілого і частин, що його складають. Синергетика свідчить про те, що змінити поле шляхів розвитку складної структури, трансформувати спектр структур можна лише в тому разі, якщо перебудувати саме соціальне середовище [9, с. 23]. Перебудувати ж середовище означає змінити поведінку елементів або підсистем цього середовища в кожній локальній області, змінити поведінку кожної окремої людини, кожної сім'ї, колективу. Звідси стають ясными причини сильного впливу реклами, масової зміни свідомості через телебачення і радіо [17]. Парадоксально, що складна організація будується на основі примітивного середовища.

Організація управління гуманітарною сферою охоплює чи не найбільшу частину суспільства у сфері освіти. Тому розгляд синергетичних методів освіти дозволить значною мірою прояснити ситуацію і в інших вимірах гуманітарної діяльності. Частково система освіти належить й іншим сферам суспільного життя – наприклад, економічній або соціальній. Так, освіта забезпечує сучасну людину гарантією майбутнього успішного працевлаштування, що має значення з соціального боку, а кожний заклад освіти – як державний, так і приватний – є суб'єктом також і економічної діяльності. Однак ключове значення система освіти має саме як сфера становлення людини як творця гуманітарних цінностей, адже саме це в кінцевому підсумку є найважливішим завданням освіти на будь-якому з її рівнів. Самоосвіта значною мірою також ґрунтується на процесах, які визначаються ще на рівні фізіологічної самоорганізації діяльності людського тіла, особливо мозку [13, с. 98]. Утім, окрім суто матеріалістичного аспекту самоорганізації людської діяльності, слід урахувати ті самоорганізаційні процеси, що забезпечуються функціонуванням соціальних

інститутів. Повною мірою це виявляється і в освіті, оскільки не лише власне освітні інститути беруть участь у процесах освіти індивіда, але й інші соціальні інститути, які регулюють поведінку індивіда, – економічні, політичні, духовні.

Утім справедливим є і зворотне: освітні інститути мають широкий вплив на функціонування інших соціальних інститутів, зокрема і вплив самоорганізаційного характеру, тобто часто задають для них параметр порядку в ситуації соціальних змін. Свідомість, з іншого боку, хоча і не є єдиним чинником самоорганізаційного процесу, проте в освітніх процесах є обов'язковою його складовою. Отже, якщо значення впливу свідомості в самоорганізаційних процесах не можна перебільшувати, не можна в жодному разі його применшувати – у всякому разі, у сфері освіти [21, с. 73].

Виявлення цих загальних закономірностей функціонування гуманітарної сфери та можливостей їх урахування і використання в управлінні спробуємо простежити на прикладі діяльності громадських організацій у гуманітарній сфері [10, с. 19]. Громадські організації, хоча і не є, як правило, авторами важливих гуманітарних здобутків суспільства (за деяким винятком), однак є головними їх провідниками в реаліях суспільного життя. Ідеться не лише про такі потужні організації, як держава та церква, але й про низку менш об'ємних та універсальних інституцій, переважна більшість яких є недержавними і складають важливу частину громадянського суспільства.

Слід зауважити, що спеціальну і послідовну політику в гуманітарній сфері розробляє не лише держава, але й значна кількість громадських організацій – переважно профільних щодо гуманітарної сфери. Хоча ці варіації недержавної гуманітарної політики є, як правило, доволі спеціалізованими, однак суттєво доповнюють державну політику як змістовно, так і за охопленням суб'єктів гуманітарної політики. Державна політика частково збігається й узгоджується з політикою громадських організацій, хоча й не виключені ситуації конфлікту, більшою мірою внаслідок неможливості в загальнодержавних стандартах охопити все розмаїття гуманітарної сфери [20, с. 98].

Одну з важливих посередницьких функцій між високою державною політикою та локальними і регіональними знахідками громадських організацій, а також практичними діями на рівні місцевого самоврядування здійснюють політичні партії. Відповідно до застосування синергетики до людської діяльності не вихідні умови визначають вектор людської активності; початкові умови будуть забуті, коли відбудеться випадіння однієї зі структур еволюції [15, с. 55]. Приховані та явні настанови на майбутнє детермінують сьогоднішні дії. Наявне положення справ будується з майбутнього і відповідно до майбутнього. Це особливо явно саме в суспільстві та, на нашу думку, у гуманітарній сфері. Справа в тому, що такі майбутні детермінуючі стани давно аналізуються тут з позицій телеології – учення про доцільність існування.

М'яке управління – це управління через «розумні» і належні дії: слабкі, але такі, що відповідають ситуації, так звані резонансні впливи надзвичайно ефективні. Вони повинні відповідати внутрішнім тенденціям розвитку складної системи. У гуманітарній сфері може йтися про базові суспільні цінності, менталітет, які знаходять свій більш або менш вдалий і об'єктивний вираз у конкретних програмах дій різних громадських організацій, передусім політичних партій. Правильні резонанси впливу можуть вивільнити потужні внутрішні сили і можливості людини або соціальної культурної, наукової спільноти. У духовній сфері може йтися про певну ідею або, точніше, про вдале втілення ідеї, що належить до кола провідних цінностей суспільства. Мистецтво м'якого управління полягає в способах самоуправління та самоконтролю [19]. Головна проблема полягає в тому, як управляти, не управляючи, як малим резонансним впливом підштовхнути систему на один із власних і сприятливих для суб'єктів шляхів розвитку, як забезпечити розвиток, який самоуправляється і самопідтримується.

Важко сперечатися з тим, що саме гуманітарна сфера пропонує найбільше багатство досвіду самоуправління, адже для того, щоб управляти кимось або чимось, людина спочатку вчиться управляти собою. Синергетика показує, як

можна багаторазово скоротити час і необхідні зусилля й генерувати через резонансні впливи бажані і – що не менш важливо – структури, що реалізуються, у складній системі. Слабке перемагає сильне, м'яке перемагає тверде, а тихе – голосне [16, с. 23]. Нова наука про самоорганізацію та складнощі вбачає синергетичний сенс у цьому древньому уявленні. Особливо важливим такий підхід видається в ситуації зростаючого дефіциту ресурсів – ресурсів часу, матеріалів, можливостей людства. Економія цих ресурсів стає не просто вигідною, але єдиноможливим виходом для людства у світлі глобальних проблем.

Висновки з даного дослідження. Щоб ефективно діяти у складному і нестабільному світі, потрібно брати до уваги контекст – найближчий і достатньо широкий – явищ і подій, які вивчаються, тобто вміти контекстуалізувати свої знання. На базі синергетичного підходу до проблеми вироблення ефективної державної політики в гуманітарній сфері можна зробити висновок, що ця політика має виявляти переважно непрямий характер, максимально підтримуючи ініціативи громадянського суспільства, і лише за деякими пріоритетними напрямками, які держава визначає як стратегічні перспективи розвитку суспільства, вона мусить також підтримувати розбудову спеціальних державних структур, що мають плекати сучасну і майбутню еліту у сфері гуманітарної діяльності.

Парадигма самоорганізації як синергетична парадигма призводить до нового діалогу людини з природою. У суспільному житті вона означає також новий діалог людини з собою та іншими людьми. Проблема полягає в тому, як керувати, як малою резонансною дією підштовхнути систему на один із бажаних і сприятливих для людини шляхів розвитку, як забезпечити розвиток, що самокерується і самопідтримується. Проблема також полягає в тому, як долати хаос, його не долаючи, а роблячи симпатичним, творчим, перетворюючи його на поле, що породжує інновації.

Перспективи подальших розвідок. Існують певні конфігурації ситуацій пізнання, навчання або життя. Щоб діяти найефективніше, слід діяти в потрібний час і в потрібному місці. Синергетична парадигма створює методологічне підґрунтя для доволі широкого і повного використання всього культурного, регіонального та індивідуального розмаїття, яке складає в цілому гуманітарну сферу. Таке використання може бути належним і успішним за умови здійснення компетентного управління, передусім самоуправління цією сферою, що в свою чергу вимагає наявності розвиненої та багатопланової гуманітарної політики – як у державному, так і у недержавному секторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабій М. Державна політика щодо свободи совісті й релігій: сутність і практика / Бабій М. // *Людина і світ*, 2006. – №3. – С.16-17.
2. Бадан А. А. Зіставлення національних та глобальних культурних норм: Захід і Україна / Бадан А. А. // *Теорія і практика управління соціальними системами*. –Х.: НТУ „ХПІ”. –2009, №2. – С.75.
3. Бетяев С. К. Прогностика: первые шаги науки / Бетяев С. К // *Вопросы философии*. – 2008. – №4. – 125 с.
4. Ідея культури: виклики сучасної цивілізації / [Бистрицький Є.К., Пролєєв С.В., Кобець Р.В., Зимовець Р.В.]. –К.: Альтернативи, 2006. – 289 с.
5. Будз В. Власність і свобода як цінності та чинники гуманізму / Будз В. // *Людина і політика*. – 2007. – №4. – С. 51-55.
6. Дичковська Г. Український індивідуалізм і проблеми державотворення / Дичковська Г. // *Філософська думка*. – 2008. – № 4. – С.92.
7. Єгоров І. «Стратегія запозичень» і розвиток науки / Єгоров І., Попович О., Соловйов В. // *Вісник НАНУ*, 2005. – № 5. – 120 с.
8. Задорожна О. Л. Проблема освіти у контексті людського розвитку в Україні / Задорожна О. Л. // *Трансформаційні процеси у соціальній сфері : збірник наукових праць ; НАН України. Ін-т економіки ; ред. кол.: Новіков В.М. та ін.* – Київ, 2007. – С.123-132.
9. Зелінський М. Ю. Соціальна прогностика як наука: особливості становлення і розвитку / Зелінський М. Ю. // *Філософські проблеми гуманітарних наук*. – 2004. – № 1-2. – 156 с.
10. Князева Е. Н. Основания синергетики. Режимы с обострением, саморганизация, темпомиры / Князева Е.Н., Курдюмов С.П. – СПб.: Алетейя, 2007. – 287с.
11. Коломієць А. М. Роль гуманітарної математичної освіти у формуванні гуманітарно-технічної еліти / Коломієць А. М. // *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : збірник наукових праць ; за ред. Л.Л. Товажнянського та О.Г. Романовського*. – Вип. 5 (9). – Харків: НТУ „ХПІ”, 2007. – С.203-210.
12. Корецька А. Соціальне середовище як об’єктивний чинник формування особистості в контексті державотворення / Корецька А. // *Вища освіта України*. –2008. – №1. –С. 66.
13. Лутай В. С. Основной вопрос современной философии. Синергетический подход / Лутай В. С. – К.: Парапан, 2006. – 106 с.

14. Михальченко М. Політична наука і політична освіта: міра теоретизації і ідеологізації / Михальченко М. // Вища освіта України. –2005. – №1. –С. 57.
15. Михальченко М. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи / Михальченко М. – Дрогобич-Київ: ВФ “Відродження”, 2006. – 400 с.
16. Українська політична нація : монографія. – К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2006. – 345с.
17. Піроженко В. Гуманітарна політика: проблеми та суперечності / Піроженко В. // Київський телеграф, 16-22 січня 2004. – №3.
18. Сіленко А. Соціальна політика та її пріоритети у перехідному суспільстві / Сіленко А. // Людина і політика. – 2006. – №1. – С. 13.
19. ТОВАЖНЯНСКИЙ Л. Л. Гуманизация образования и создание инновационных технологий управления большими социальными системами / ТОВАЖНЯНСКИЙ Л. Л. // Проблемы та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : збірник наук. праць. – Вип. 1 (5). –Х.: НТУ “ХПІ”, 2009. – С.18-27.
20. Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки / за ред. А.С. Гальчинського. – К.: НІСД, 2006. – 238 с.
21. Українське суспільство. Соціологічний моніторинг. – К.: Інститут соціології НАН України, 2008. – 684с.
22. Хакен К. Тайны природы. Синергетика: наука о взаимодействии / Хакен К. – Москва-Ижевск: Институт компьютерных исследований, 2010.

Statement of the problem. The leading role of the state in the development and implementation of humanitarian policy can search by streamlining humanitarian country, based on the vision of national values and priorities. Only under this condition the government can coordinate both public and private organizations and other entities of Humanitarian Affairs.

Thanks to state individual achievements humanities studies have become the property of the whole country and become part of humanitarian policy - humanitarian activities on the transformation of society.

Urgency. The studied approaches to modeling complex social processes underestimate the ambiguity of the future. At the heart of synergetic methodology is the concept of evolution paths spectrum of complex systems, field development paths. Synergetic allows you to remove certain psychological barriers, fear of complex social systems. Humanitarian sphere has a specificity that suggests the order, and even several orders higher variability of the future. For a more detailed definition of humanitarian policy should consider the interaction between civil society and the state in the humanitarian field.

The purpose of the article – to clarify the main aspects of synergetic paradigm to improve the efficiency of the organization and management of the development of humanitarian sphere state.

Our task was to study: 1. The problem of the effective state policy in the humanitarian sector based on a synergistic approach. 2. Explore methodological approaches to the modeling of complex social processes and factors determination evolution. 3. To analyze the main aspects of cooperation between the state and civil society on the basis of the optimal balance in the humanitarian field. 4. Determine the main factors synergetic paradigm in organization and management of humanitarian sphere state.

Summary. To a large extent it is developed and strong social policy provides sustainable capacity of the government. Economic progress and welfare can be easily lost due to unforeseen circumstances in the present context of globalization. From an economic downturn or aggravation of social contradictions are not guaranteed even the most developed countries. In the field of humanitarian relations state assumes responsibility for main tainting standards of education, science and health of its citizens. These goals are achieved through a direct action of the State and indirect actions. The state can not act as dominant and sole subject of humanitarian policy. For steady and dynamic development of any system must maintain sufficient diversity of its elements or subsystems.

Existing provisions dishes from the future and built according to the future. This is particularly clearly in society and, in our opinion, in the humanitarian Synergetic shows how many times you can reduce the time and effort necessary implemented in a complex system. This approach seems to be important in a situation of increasingly scarce resources of time, materials, human capabilities. Save these resources is not just profitable, but the only way out for humanity in the light of global problems.

Future states of complex social systems do not just open and predictable. Not everything that is included in the intention of the subject of reform, can be realized in a given social environment or the social system.

Conclusion and outcomes. Based on the synergetic approach to the problem of the effective state policy in the humanitarian field, it can be concluded that this policy should be mainly indirect, most supporting civil society initiatives. Synergetic paradigm is the basis for a rather broad and full use of all the cultural, regional and individual diversity that is generally humanitarian sphere.